

UZASADNIENIE

Niniejszy projekt ustawy o systemie oceniania jakości edukacji stanowi realizację Programu Prac Legislacyjnych Rady Ministrów w 2011 r. i jest związany z przygotowywanymi jednocześnie przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji zmianami przedstawionymi w *projekcie założeń do projektu ustawy o zmianie niektórych innych ustaw w związku ze zmianami w organizacji terenowych organów administracji rządowej*, z uwagi na proponowane tam włączenie kuratoriów oświaty w struktury urzędów wojewódzkich.

Sekretarz Rady Ministrów, na wniosek Ministra Edukacji Narodowej, wyraził zgodę na odstąpienie od wymogu opracowania i uzgodnienia założeń do niniejszej ustawy.

Rozwój społeczeństwa informacyjnego i gospodarki opartej na wiedzy wymaga zapewnienia wysokiego poziomu kształcenia. Działania w tym zakresie uwzględnione zostały w Strategicznym Planie Rządu oraz w Programie Prac Rządu w obszarze edukacji. Są one także zgodne z rekomendacjami Raportu o Kapitale Intelktualnym Polski.

Podniesienie jakości kształcenia wpisuje się w szeroko rozumiane podwyższanie jakości funkcjonowania systemu oświaty w Polsce, na który składają się, między innymi, system nadzoru pedagogicznego oraz system egzaminów zewnętrznych.

Aktualny stan prawny w dziedzinach, których dotyczy projekt ustawy

I. Nadzór pedagogiczny

Nadzór pedagogiczny jako jeden z nielicznych nadzorów administracyjnych, znajduje bezpośrednio źródło w przepisach Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483, z późn. zm.). Przepis art. 70 ust. 3 Konstytucji wprost

przewiduje nadzór pedagogiczny nad szkołami i zakładami wychowawczymi oraz nakazuje uregulowanie zasad jego sprawowania w ustawie.

Wytyczną zawartą w art. 70 ust. 3 Konstytucji realizuje ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.), która określa przedmiot nadzoru pedagogicznego, organy uprawnione do jego sprawowania oraz środki służące organowi sprawującemu ten nadzór. Określenie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego oraz kwalifikacji osób uprawnionych do jego sprawowania ustawa deleguje w art. 35 ust. 6 na ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

Upoważnienie to wykonuje rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. Nr 168, poz. 1324).

Regulacje związane z nadzorem pedagogicznym znajdują się ponadto w wielu aktach wykonawczych do ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, w postaci norm przewidujących różne formy obowiązkowego współdziałania dyrektora szkoły lub organu prowadzącego szkołę z organem nadzoru pedagogicznego, a także ustalających kompetencje organów nadzoru pedagogicznego w określonych sprawach.

Do regulacji dotyczących nadzoru pedagogicznego należy też zaliczyć niektóre przepisy ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674, z późn. zm.) oraz aktów wykonawczych do niej.

Nadzór pedagogiczny, zgodnie z art. 33 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, polega na:

- 1) ocenianiu stanu i warunków działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej szkół, placówek i nauczycieli;
- 2) analizowaniu i ocenianiu efektów działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkół i placówek;
- 3) udzielaniu pomocy szkołom, placówkom i nauczycielom w wykonywaniu ich zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych;
- 4) inspirowaniu nauczycieli do innowacji pedagogicznych, metodycznych i organizacyjnych.

W zakresach nadzoru pedagogicznego, określonych wyżej w pkt 1 i 2, nadzorowi podlega w szczególności:

- 1) zgodność zatrudniania nauczycieli z wymaganymi kwalifikacjami;
- 2) realizacja podstaw programowych i ramowych planów nauczania;
- 3) przestrzeganie zasad oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz przeprowadzania egzaminów, a także przestrzeganie przepisów dotyczących obowiązku szkolnego oraz obowiązku nauki;
- 4) przestrzeganie statutu szkoły lub placówki;
- 5) przestrzeganie praw dziecka i praw ucznia oraz upowszechnianie wiedzy o tych prawach;
- 6) zapewnienie uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki.

Powyższe wyliczenie obszarów stanowiących główny przedmiot działań nadzorczych nie jest wyczerpujące, ale jedynie przykładowe. Trzeba jednak zwrócić uwagę, że w świetle tego wyliczenia w przeważającej części jako przedmiot nadzoru wskazano ocenianie zgodności z przepisami prawa działań szkół i placówek w wymienionych obszarach, co może sugerować, że ustawodawca świadomie uznał nadzór legalnościowy nad działalnością szkół i placówek za istotny fragment nadzoru pedagogicznego.

Z art. 33 ust. 8 oraz art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty wynika ponadto, że podmiotem nadzoru nie są jedynie szkoły i placówki, ale również organy prowadzące, wobec których organy sprawujące nadzór pedagogiczny mogą stosować środki zmierzające do usunięcia uchybień polegających na działaniach niezgodnych z przepisami ustawy.

Nadzór pedagogiczny sprawują:

- minister właściwy do spraw oświaty i wychowania – nad szkołami, zespołami szkół oraz szkolnymi punktami konsultacyjnymi przy przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych i przedstawicielstwach wojskowych Rzeczypospolitej Polskiej w celu kształcenia dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą i nad publicznymi placówkami doskonalenia nauczycieli o zasięgu ogólnokrajowym;
- minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego – nad publicznymi i niepublicznymi szkołami i placówkami artystycznymi, placówkami zapewniającymi opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania dla uczniów szkół

artystycznych oraz placówkami doskonalenia nauczycieli szkół artystycznych; z wyjątkiem nadzoru nad nauczaniem przedmiotów ogólnokształcących, który sprawuje kurator oświaty;

- minister właściwy do spraw rolnictwa – nad prowadzonymi przez siebie publicznymi szkołami rolniczymi, placówkami rolniczymi oraz placówkami doskonalenia nauczycieli przedmiotów zawodowych, którzy nauczają w szkołach rolniczych; z wyjątkiem nadzoru nad nauczaniem przedmiotów ogólnokształcących, który sprawuje kurator oświaty;
- minister właściwy do spraw środowiska – nad prowadzonymi przez siebie publicznymi szkołami leśnymi; z wyjątkiem nadzoru nad nauczaniem przedmiotów ogólnokształcących, który sprawuje kurator oświaty;
- minister sprawiedliwości i podporządkowane organy – nad zakładami poprawczymi, schroniskami dla nieletnich, ośrodkami diagnostyczno-konsultacyjnymi oraz nad szkołami w tych zakładach i schroniskach, a także nad szkołami i placówkami przy zakładach karnych, aresztach śledczych; z wyjątkiem nadzoru nad nauczaniem przedmiotów ogólnokształcących, który sprawuje kurator oświaty,
- kuratorzy oświaty – nad publicznymi i niepublicznymi szkołami i placówkami oraz placówkami doskonalenia nauczycieli, w tym nad niepublicznymi placówkami doskonalenia nauczycieli o zasięgu ogólnokrajowym, a także nad szkołami działającymi w publicznych i niepublicznych placówkach opiekuńczo-wychowawczych i ośrodkach adopcyjno-opiekuńczych oraz nad innymi formami wychowania przedszkolnego, które znajdują się na obszarze danego województwa. Praca 16 kuratoriów oświaty jest zorganizowana w 72 siedzibach (siedziby główne, delegatury, wydziały lub oddziały zamiejscowe).

Organy sprawujące nadzór pedagogiczny wykonują swe zadania przy pomocy nauczycieli zatrudnionych na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych w urzędach tych organów lub, w przypadku ministrów, także w podporządkowanych im jednostkach organizacyjnych.

Osoby uprawnione do wykonywania czynności nadzoru pedagogicznego zostały wyposażone w prawo wstępu do szkół i placówek oraz wglądu w prowadzoną przez szkoły i placówki dokumentację przebiegu nauczania, wychowania i opieki oraz organizacji pracy. Mogą także uczestniczyć, w charakterze obserwatora, w zajęciach

szkolnych i w posiedzeniach rady pedagogicznej szkoły, po uprzednim powiadomieniu dyrektora szkoły. W celu dokonania oceny efektywności działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej szkół i placówek mogą również przeprowadzać odpowiednie badania.

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty uprawnia osoby wykonujące czynności nadzoru pedagogicznego do reagowania na nieprawidłowości poprzez wydawanie dyrektorom szkół i placówek doraźnych zaleceń oraz zgłaszanie uwag i wniosków.

W przypadku, gdy szkoła lub placówka prowadzi swoją działalność z naruszeniem przepisów ustawy, organ sprawujący nadzór pedagogiczny jest uprawniony do wydania decyzji administracyjnej polecającej usunięcie uchybień w wyznaczonym terminie. Przez naruszenie przepisów ustawy należy rozumieć nie tylko naruszenie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, ale również naruszenia aktów wykonawczych wydanych na jej podstawie.

Stwierdzenie niedostatecznych efektów kształcenia lub wychowania w szkole lub placówce uprawnia organ sprawujący nadzór pedagogiczny do wydania dyrektorowi szkoły lub placówki polecenia opracowania - w wyznaczonym terminie i w uzgodnieniu z organem prowadzącym - programu i harmonogramu poprawy efektywności kształcenia lub wychowania.

Jeżeli dyrektor szkoły lub placówki nie wykona decyzji organu nadzoru pedagogicznego nakazującej usunięcie uchybień, albo nie wykona polecenia opracowania i wdrożenia programu poprawy efektywności kształcenia lub wychowania, organ nadzoru pedagogicznego może wystąpić do organu prowadzącego szkołę lub placówkę o odwołanie dyrektora z końcem lub w czasie roku szkolnego bez wypowiedzenia; w takim przypadku organ prowadzący jest związany wnioskiem organu nadzoru pedagogicznego i musi dyrektora odwołać.

Wobec organu prowadzącego szkołę lub placówkę organ sprawujący nadzór pedagogiczny może stosować podobne środki nadzorcze, jak wobec dyrektora szkoły – tzn. doraźne zalecenia oraz polecenie, w drodze decyzji, usunięcia uchybień. Nie ma jednak instrumentów zapewniających skuteczne wyegzekwowanie od organu prowadzącego realizacji tych środków. Jedynie wobec osób fizycznych i osób prawnych niebędących jednostkami samorządu terytorialnego, prowadzących

szkoły i placówki publiczne, możliwe jest zastosowanie sankcji za niewykonanie polecenia wydanego przez organ nadzoru pedagogicznego. Taką sankcją jest cofnięcie zezwolenia na założenie szkoły, co jest równoznaczne z jej likwidacją. Natomiast o jednostkach samorządu terytorialnego, będących organami prowadzącymi szkoły i placówki, które nie usuną uchybień wynikających z naruszenia przepisów ustawy, organ nadzoru pedagogicznego może jedynie zawiadomić wojewodę, który na podstawie odrębnych przepisów sprawuje nadzór nad działalnością komunalną. Jeżeli naruszenie ustawy nastąpiło w uchwale organu jednostki samorządu terytorialnego, organ nadzoru pedagogicznego (w tym przypadku ustawa wspomina tylko o kuratorze oświaty) nie może wydać polecenia usunięcia uchybień, tylko jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym naruszeniu wojewodę.

Nadzór pedagogiczny o charakterze wewnętrznym sprawuje dyrektor szkoły lub placówki (art. 39 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty). Dyrektor szkoły (placówki) stanowi pierwsze ogniwo nadzoru pedagogicznego i sprawuje ten nadzór w stosunku do nauczycieli i innych pracowników pedagogicznych zatrudnionych w szkole (placówce). W sytuacji, gdy na stanowisko dyrektora szkoły powołana zostaje osoba niebędąca nauczycielem (art. 36 ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty), nadzór pedagogiczny sprawuje nauczyciel zajmujący inne stanowisko kierownicze w szkole – np. wicedyrektor (art. 36 ust. 2a cyt. ustawy).

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. Nr 168, poz. 1324), organy sprawujące nadzór pedagogiczny realizują ten nadzór w trzech formach:

- 1) ewaluacji działalności edukacyjnej szkół i placówek;
- 2) kontroli przestrzegania przepisów prawa dotyczących działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej szkół, placówek i nauczycieli;
- 3) wspomaganie pracy szkół i placówek oraz nauczycieli w zakresie ich działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej.

Ewaluacja, jako jedna z form nadzoru pedagogicznego, jest badaniem skupiającym się na jakości wypełniania przez szkoły i placówki funkcji dydaktycznej,

wychowawczej i opiekuńczej oraz wykonywania innych zadań statutowych. Ewaluacja jakości pracy szkół i placówek ma określać jeden z pięciu poziomów spełniania przez szkołę lub placówkę ustalonych wymagań na podstawie oceny przebiegu, a także efektów podejmowanych działań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych oraz warunków działania szkoły lub placówki, jakości zarządzania i jej funkcjonowania w środowisku lokalnym.

Ewaluacja prowadzona przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny to ewaluacja zewnętrzna. Ewaluacja prowadzona przez dyrektora szkoły lub placówki i innych nauczycieli, którym powierzono stanowiska kierownicze, to ewaluacja wewnętrzna.

Organ sprawujący nadzór pedagogiczny kontroluje przestrzeganie przez szkoły lub placówki oraz organy prowadzące prawa w zakresie działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkół i placówek. Organ sprawujący nadzór pedagogiczny nad szkołą lub placówką przeprowadza kontrolę, zgodnie z procedurą zawartą w rozporządzeniu.

Celem działalności kontrolnej jest:

- 1) ustalenie stanu faktycznego w zakresie działalności szkół i placówek;
- 2) dokonanie oceny działalności szkół i placówek oraz organów je prowadzących pod względem legalności i rzetelności.

W zakresie zadań organu sprawującego nadzór pedagogiczny pozostaje wspomaganie pracy szkół i placówek, m.in. poprzez przygotowywanie i publikowanie:

- 1) materiałów wspomagających proces ewaluacji wewnętrznej;
- 2) zestawień i analiz porównawczych;
- 3) przykładów dobrych praktyk.

Zadaniem organów sprawujących nadzór pedagogiczny w zakresie wspomagania pracy szkół i placówek jest także wskazywanie znaczenia procesu ewaluacji dla poprawy jakości pracy szkół i placówek.

Wyrazem pewnego uelastycznienia i otwarcia nadzoru pedagogicznego na współpracę ze specjalistami zewnętrznymi jest przewidziana w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (art. 35 ust. 5a) możliwość zlecenia - przez kuratora oświaty i inne organy sprawujące nadzór pedagogiczny - osobom,

posiadającym odpowiednie kwalifikacje, prowadzenia badań i opracowywania ekspertyz służących ocenie efektywności działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej szkół i placówek.

Organy nadzoru pedagogicznego w swojej działalności muszą przestrzegać określonej w art. 34b ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty zasady ograniczenia ich ingerencji w działalność dydaktyczno-wychowawczą szkół i placówek wyłącznie do zakresu i zasad określonych w ustawie.

II. System egzaminów zewnętrznych

System egzaminów zewnętrznych tworzy obecnie dziewięć odrębnych organizacyjnych instytucji, tj. Centralna Komisja Egzaminacyjna (CKE) z siedzibą w Warszawie oraz 8 okręgowych komisji egzaminacyjnych, znajdujących się w Gdańsku, Jaworznie, Krakowie, Łodzi, Łomży, Poznaniu, Warszawie i Wrocławiu. Zasięg terytorialny okręgowych komisji jest następujący:

- Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku – województwa: pomorskie i kujawsko-pomorskie;
- Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Jaworznie – województwo śląskie;
- Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie – województwa: małopolskie, podkarpackie i lubelskie;
- Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łodzi – województwa: łódzkie i świętokrzyskie;
- Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży – województwa: podlaskie i warmińsko-mazurskie;
- Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu – województwa: wielkopolskie, lubuskie i zachodniopomorskie;
- Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Warszawie – województwo mazowieckie;
- Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Wrocławiu – województwa: dolnośląskie i opolskie.

System egzaminów zewnętrznych to jeden z najważniejszych mechanizmów zmian w oświacie, mający istotny wpływ na jakość edukacji i poziom kształcenia. Ocenianie zewnętrzne powinno dostarczać wiarygodnych danych na temat jakości i efektów kształcenia. W dotychczasowym modelu organizacji systemu egzaminów

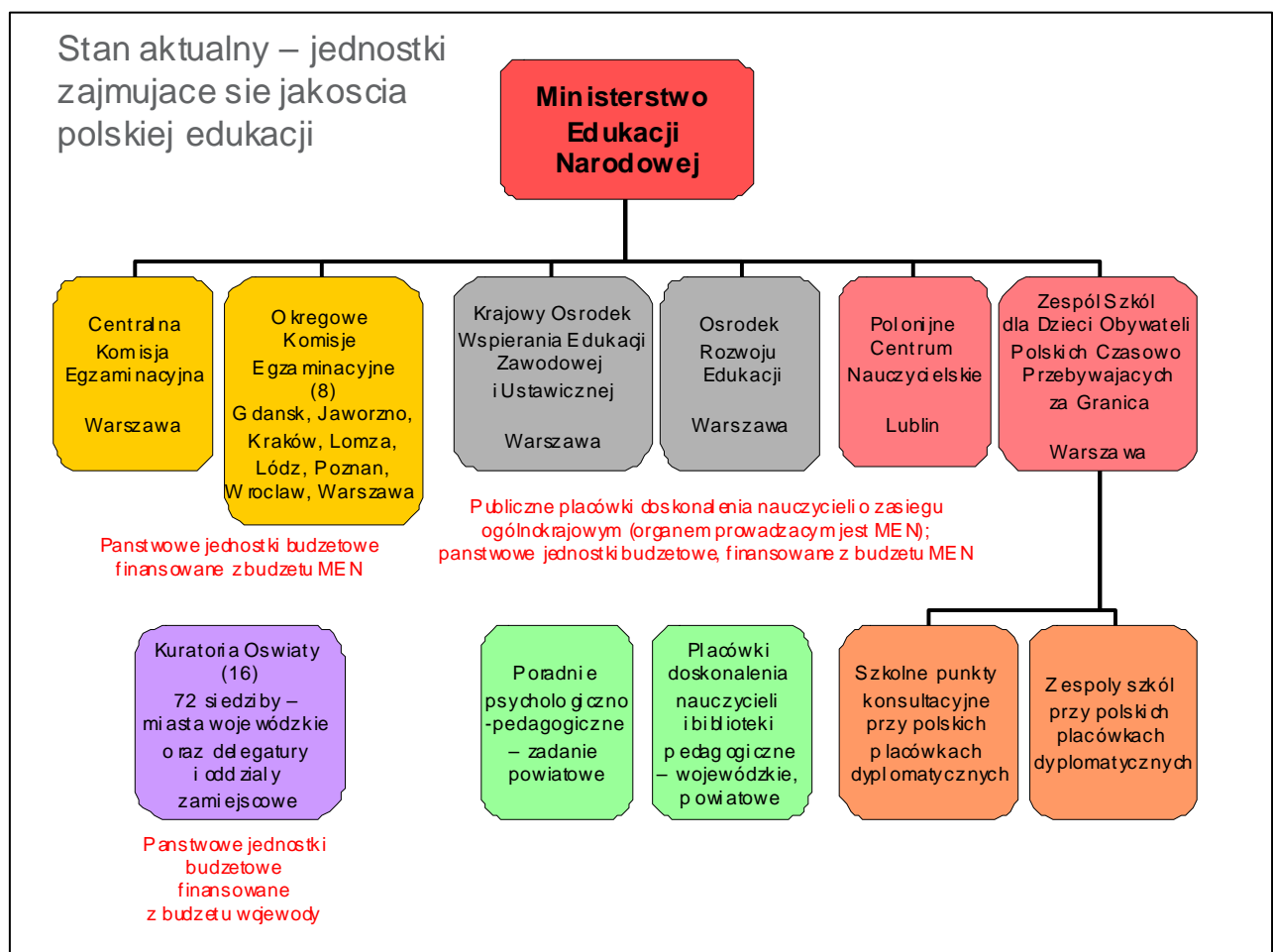
zewnętrznych CKE ma rolę organizacyjno-koordynującą. Okręgowe komisje egzaminacyjne są w zasadzie niezależnymi od CKE i podległymi organizacyjnie ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania państwowymi jednostkami organizacyjnymi. Ich podstawowe zadanie to organizacja i przeprowadzanie sprawdzianów i egzaminów zewnętrznych. Oznacza to, że okręgowe komisje egzaminacyjne bezpośrednio odpowiadają za wykonanie czynności związanych z ocenianiem zewnętrznym.

Zadania CKE określa art. 9a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty. CKE ustala arkusze egzaminacyjne oraz koordynuje pracę okręgowych komisji egzaminacyjnych, związanych z przygotowaniem i przeprowadzaniem sprawdzianu w ostatnim roku nauki w szkole podstawowej, egzaminu w ostatnim roku nauki w gimnazjum, egzaminu maturalnego, egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe i egzaminów eksternistycznych. Ponadto zadaniem CKE jest koordynowanie i nadzór nad ocenianiem prac egzaminacyjnych w celu zapewnienia jednolitości warunków przeprowadzania egzaminów oraz jednolitości kryteriów stosowanych podczas oceniania. Niezależnie od tego ustalanie ostatecznej oceny prac egzaminacyjnych pozostawiono do wyłącznej kompetencji dyrektorów okręgowych komisji egzaminacyjnych. W ten sposób powstało 9 podmiotów, w zasadzie niezależnych od siebie, odpowiedzialnych za przeprowadzanie egzaminów i ocenianie prac egzaminacyjnych. Wspólnie podlegają one nadzorowi ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

Nadzór CKE nad okręgowymi komisjami egzaminacyjnymi jest bardzo ograniczony i wiąże się jedynie z możliwością incydentalnego ingerowania w działania podejmowane przez okręgowe komisje egzaminacyjne. Przykładem takiej ingerencji w ramach nadzoru CKE nad sposobem przeprowadzenia egzaminu jest podejmowanie decyzji co do dalszego przebiegu sprawdzianu albo egzaminu, jeżeli nastąpiło nieuprawnione ujawnienie zestawów zadań czy arkuszy egzaminacyjnych – w tym zakresie rozstrzygnięcia należą do dyrektora CKE (§ 147 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych, Dz. U. Nr 83, poz. 562, z późn. zm.).

Analiza dotychczasowego funkcjonowania systemu egzaminów zewnętrznych wykazała konieczność bardziej efektywnej organizacji tego systemu, opartej na

następującym schemacie: wszystkie rozwiązania planowane są centralnie, wykonywane regionalnie, a wyniki analizowane centralnie. Konieczne jest utworzenie jednej instytucji (Krajowy Ośrodek Jakości Edukacji), obejmującej wszystkie zagadnienia związane z merytorycznym przygotowaniem sprawdzianu i egzaminów (tj. przygotowywaniem i standaryzacją pytań oraz zestawów egzaminacyjnych, przygotowywaniem informatorów, przygotowywaniem i prowadzeniem szkoleń dla egzaminatorów, rekrutacją i szkoleniami kandydatów na egzaminatorów, prowadzeniem ewidencji egzaminatorów), wspomaganej przez podlegające jej placówki regionalne (regionalne ośrodki jakości edukacji), odpowiadające za wszystkie aspekty wykonawcze związane z przeprowadzeniem sprawdzianów i egzaminów, w szczególności organizowanie prac przygotowawczych do sprawdzianu i egzaminów, przeprowadzenie sprawdzianu i egzaminów, wyznaczanie egzaminatorów i organizowanie ich pracy, itd.

Potrzeba i cele uchwalenia projektowanej ustawy

Celem projektowanej ustawy jest zbudowanie efektywnego centralnego systemu zapewnienia jakości edukacji, na który składać się będą:

- 1) sprawnie zarządzany, jednolity, nowoczesny, zapewniający wysoką jakość państwowy system nadzoru pedagogicznego;
- 2) sprawnie zarządzany, jednolity, nowoczesny, zapewniający wysoką jakość system egzaminów zewnętrznych;
- 3) sprawnie zarządzany, jednolity, nowoczesny, zapewniający wysoką jakość, wspierający zmiany wprowadzane w systemie oświaty, system wspomaganie szkół i placówek w systematycznym podnoszeniu jakości ich pracy.

Zgodnie z założeniami przyjętymi w projekcie ustawy o systemie oceniania jakości edukacji, wymienione systemy powinny działać w sposób skoordynowany i uzupełniający się, a instytucjonalnie zapewniony przepływ informacji między nimi pozwoli na ciągłe doskonalenie każdego z nich.

Ponadto projekt ustawy przewiduje dodatkowe narzędzie systemu zapewnienia jakości edukacji w postaci monitorowania określonych obszarów działalności szkół i placówek, służące gromadzeniu i analizie określonych informacji dotyczących działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkół i placówek.

Analiza stanu prawnego i faktycznego w obszarze dotyczącym jakości edukacji prowadzi do wniosku, że obecne rozwiązania w zakresie nadzoru pedagogicznego oraz egzaminów zewnętrznych nie dają odpowiednich możliwości systemowego i skutecznego oceniania jakości edukacji. Brak instytucjonalnych i formalnych powiązań między organami nadzoru pedagogicznego oraz komisjami egzaminacyjnymi powoduje rozproszenie działań dotyczących oceny efektów pracy szkół, co nie sprzyja podnoszeniu jakości ich pracy.

W rozważaniach na temat systemu nadzoru pedagogicznego, obowiązującego przed wdrożeniem rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego, często wskazywano na wiele przeszkód w efektywnym jego realizowaniu, np. brak ujednoczonych narzędzi do sprawowania

nadzoru (co skutkuje niemożnością dokonywania obiektywnej oceny pracy szkół i placówek oraz uniemożliwia porównywanie wyników ich pracy), niski poziom profesjonalny kadry sprawującej nadzór pedagogiczny czy niejednoznaczność zadań wykonywanych w ramach nadzoru pedagogicznego.

Wprowadzone powyższym rozporządzeniem merytoryczne zmiany w nadzorze pedagogicznym stanowiły pierwszy krok na drodze do usunięcia tych przeszkód. Opracowano narzędzia do przeprowadzania ewaluacji oraz kontroli w szkołach i placówkach oraz wdrożono mechanizmy opracowywania nowych narzędzi i doskonalenia już istniejących. Rozpoczęto na szeroką skalę szkolenia wizytatorów mające na celu przygotowanie ich do wykonywania nowego zadania, jakim jest przeprowadzanie ewaluacji w szkołach i placówkach, a także doskonalenie wizytatorów w zakresie przeprowadzania kontroli. Szkolono również wizytatorów, którym przydzielono zadanie wspomaganie pracy szkół i placówek z uwzględnieniem wykorzystywania wyników ewaluacji i kontroli.

Analiza wyników czynności nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez kuratorów oświaty w roku szkolnym 2009/2010 wskazuje, że słabą stroną funkcjonującego obecnie systemu nadzoru pedagogicznego jest usytuowanie wspomaganie w zakresie tego nadzoru. Połączenie roli organu wykonującego czynności badawczo-oceniające (ewaluacja i kontrola) z rolą organu wspomagającego sprawia, że zadania polegające na wspomaganie szkół i placówek mogą być realizowane tylko w zakresie ogólnym, z ograniczeniem możliwości indywidualnego wspomaganie pojedynczych rad pedagogicznych, dyrektorów czy nauczycieli w zakresach wynikających z oceny pracy szkoły.

W związku z tym, konieczne stało się wyodrębnienie z nadzoru pedagogicznego zadania polegającego na wspomaganie szkół i placówek w doskonaleniu jakości ich pracy i przekazanie tego zadania Krajowemu Ośrodkowi Rozwoju Edukacji (KORE), który powstanie z przekształcenia Ośrodka Rozwoju Edukacji i Krajowego Ośrodka Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej. Krajowy Ośrodek Rozwoju Edukacji będzie prowadził działania w tym zakresie we współpracy z placówkami doskonalenia nauczycieli, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi i bibliotekami pedagogicznymi.

Konsekwencją proponowanych zmian jest zdefiniowanie nadzoru pedagogicznego w sposób gwarantujący realizację zadań związanych z analizowaniem i ocenianiem jakości pracy szkół i placówek w zakresie ich działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej.

Nadzór pedagogiczny ma służyć poprawie jakości pracy szkoły lub placówki. W tym celu musi dostarczać dyrektorowi i organowi prowadzącemu informacji o stanie, warunkach, przebiegu procesów edukacyjnych i efektach działalności tej szkoły lub placówki. Dotychczasowe obszary nadzoru pedagogicznego dotyczące udzielania pomocy szkołom i placówkom oraz inspirowania nauczycieli do innowacji pedagogicznych, metodycznych i organizacyjnych muszą stanowić elementy innego systemu – systemu wsparcia szkół i placówek, przyjmującego za podstawę swych działań wyniki sprawowanego nadzoru pedagogicznego oraz egzaminów zewnętrznych.

Istotne znaczenie dla projektowanej ustawy ma wprowadzenie nowej podstawy programowej wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego, ustalonej w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17), ukierunkowanej na opis efektów kształcenia na każdym etapie edukacyjnym. Sformułowanie treści kształcenia w języku efektów kształcenia przez określenie wymagań na koniec każdego etapu edukacyjnego spowodowało, że podstawa programowa kształcenia ogólnego stanowi zarazem podstawę przeprowadzenia sprawdzianu w ostatnim roku nauki w szkole podstawowej, egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego, a także egzaminów eksternistycznych przeprowadzanych z zakresu szkół dla dorosłych – szkoły podstawowej, gimnazjum i liceum ogólnokształcącego. W ten sposób nastąpiło ściśle powiązanie pracy dydaktycznej szkół z uzyskiwanymi przez nie efektami.

Wyniki egzaminów zewnętrznych, rozpatrywane w różnorodnych kontekstach wynikających z uwarunkowań, w jakich funkcjonują szkoły, powinny mieć istotne znaczenie dla oceny jakości ich pracy dokonywanej w procesie sprawowania nadzoru pedagogicznego. By stało się to zasadą zachodzi potrzeba ścisłego i instytucjonalnego powiązania systemu nadzoru pedagogicznego z systemem egzaminów zewnętrznych.

Przeniesienie uwagi na efekty kształcenia łączy się ze zwiększeniem autonomii szkół w zakresie projektowania i realizowania procesu kształcenia. Autonomia ta przejawia się także w określonych w art. 22a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty prawach nauczyciela do wyboru podręcznika spośród podręczników dopuszczonych do użytku szkolnego oraz przedstawiania dyrektorowi szkoły programu wychowania przedszkolnego lub programu nauczania. Dyrektor szkoły, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej, dopuszcza do użytku w danej szkole zaproponowany przez nauczyciela program wychowania przedszkolnego lub program nauczania. Obowiązki i kompetencje dyrektora szkoły w tym zakresie zawiera rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8 czerwca 2009 r. w sprawie dopuszczania do użytku w szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników (Dz. U. Nr 89, poz. 730). Tym samym dyrektor szkoły, dopuszczając program do użytku w danej szkole oraz nauczyciel, dobierając lub opracowując własny program nauczania, stają się odpowiedzialni za jakość procesu nauczania i efekty kształcenia przejawiające się w spełnianiu określonych przez państwo wymagań. Podobnie odpowiedzialni są oni za realizowany w szkole proces wychowawczy i działania opiekuńcze.

Przy rosnącej autonomii szkół i placówek szczególnie istotnym zadaniem państwa jest określenie wobec nich wymagań zapewniających wysoką jakość kształcenia, wychowania i opieki. Rodzi to potrzebę powołania nowych instytucji zapewniających właściwą realizację kierunków polityki oświatowej państwa w sprawach jakości kształcenia, wychowania i opieki, w zakresie ustalonym przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. Instytucje te będą określały zakres i tematy nadzoru pedagogicznego sprawowanego nad szkołami i placówkami, obowiązkowe obszary wspomagania oraz zapewniały koordynację systemu nadzoru pedagogicznego z systemem egzaminów zewnętrznych.

Sposób osiągnięcia założonego celu

Osiągnięcie celu, jakim jest zbudowanie efektywnego centralnego systemu zapewnienia jakości w edukacji, będzie możliwe poprzez:

- 1) utworzenie urzędu Naczelnego Inspektora Jakości Edukacji (centralnego organu administracji rządowej) kierującego pracą Naczelnego Urzędu Jakości Edukacji;
- 2) utworzenie Krajowego Ośrodka Jakości Edukacji i regionalnych ośrodków jakości edukacji, które powstaną na bazie Centralnej Komisji Egzaminacyjnej i okręgowych komisji egzaminacyjnych;
- 3) możliwość tworzenia przez regionalne ośrodki jakości edukacji komórek organizacyjnych, poza siedzibą regionalnego ośrodka jakości edukacji, zapewniających obsługę pracy inspektorów jakości edukacji;
- 4) przekształcenie Ośrodka Rozwoju Edukacji w Warszawie, będącego placówką doskonalenia nauczycieli o zasięgu ogólnokrajowym prowadzoną przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, w Krajowy Ośrodek Rozwoju Edukacji, jednostkę organizacyjną podlegającą Naczelnemu Inspektorowi Jakości Edukacji, podejmującą działania na rzecz podnoszenia jakości edukacji w obszarach wskazanych przez Naczelnego Inspektora Jakości Edukacji oraz wspierającą zmiany wprowadzane w systemie oświaty.

W miejsce 8 okręgowych komisji egzaminacyjnych oraz 16 kuratoriów oświaty, przy czym komórki organizacyjne kuratoriów oświaty były zlokalizowane w 72 miejscowościach, zostanie utworzonych 7 regionalnych ośrodków jakości edukacji (w Gdańsku, Jaworznie, Krakowie, Łodzi, Łomży, Poznaniu i Wrocławiu) i ok. 30 komórek organizacyjnych pod nadzorem regionalnych ośrodków jakości edukacji koordynujących ewaluację i kontrolę; jednocześnie część pracowników kuratoriów oświaty pozostanie w odpowiednich wydziałach 16 urzędów wojewódzkich. Dotychczasowy obszar działania Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie zostanie włączony do sąsiadującego z nim obszaru Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży, we właściwości której znajduje się najmniejsza liczba szkół i uczniów.

Zasadne jest, aby zadania związane z przeprowadzaniem ewaluacji i kontroli zewnętrznej w szkołach i placówkach, nad którymi nadzór pedagogiczny sprawuje obecnie kurator oświaty, były realizowane przez jednostki zajmujące się badaniem efektów kształcenia (regionalne ośrodki jakości edukacji i Krajowy Ośrodek Jakości Edukacji). Dotychczas jednostkami wyspecjalizowanymi m.in. w dokonywaniu analiz wyników sprawdzianów i egzaminów (efektów pracy szkół i placówek) były Centralna

Komisja Egzaminacyjna i okręgowe komisje egzaminacyjne, których przygotowanie w tym zakresie ma fundamentalne znaczenie również z punktu widzenia dokonywania ewaluacji w szkołach i placówkach.

Utworzenie nowych jednostek organizacyjnych: Krajowego Ośrodka Jakości Edukacji i regionalnych ośrodków jakości edukacji:

- ułatwi dokonywanie analiz wszystkich efektów pracy szkół i placówek (zarówno dotyczących pracy dydaktycznej, jak również działalności wychowawczej, opiekuńczej i innej działalności statutowej),
- umożliwi spojrzenie na te efekty w kontekście pozyskanych w drodze ewaluacji informacji o procesach przebiegających w szkołach i placówkach, uwarunkowaniach środowiskowych funkcjonowania szkół i placówek i jakości zarządzania nimi,
- zagwarantuje stosowanie jednolitych rozwiązań dotyczących organizacji i przeprowadzania ewaluacji w szkołach i placówkach na terenie całego kraju.

W konsekwencji pozwoli to na pełniejszą realizację zadań w zakresie nadzoru pedagogicznego, obejmujących analizowanie i ocenianie przebiegu procesów oraz efektów działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej a także innej działalności statutowej szkół i placówek.

Regionalne ośrodki jakości edukacji będą zatrudniały dotychczasowych pracowników okręgowych komisji egzaminacyjnych oraz pracowników kuratoriów oświaty wykonujących zadania z zakresu ewaluacji i kontroli w szkołach i placówkach. Krajowy Ośrodek Jakości Edukacji przejmie dotychczasowych pracowników Centralnej Komisji Egzaminacyjnej i część pracowników Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie oraz Krajowego Ośrodka Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej, a także niektórych pracowników Kuratorium Oświaty w Warszawie, wykonujących dotąd zadania w zakresie nadzoru pedagogicznego.

W celu nadzorowania i koordynowania zadań związanych z funkcjonowaniem systemu nadzoru pedagogicznego (wykorzystującego dane pozyskiwane w systemie egzaminów zewnętrznych) oraz systemu wsparcia szkół i placówek, niezbędne jest utworzenie urzędu Naczelnego Inspektora Jakości Edukacji i obsługującej go jednostki organizacyjnej – Naczelnego Urzędu Jakości Edukacji. Do zadań Naczelnego Inspektora Jakości Edukacji należy będzie m.in. ustalanie zakresu ewaluacji i kontroli, ustalanie przewidzianych do monitorowania obszarów

działalności szkół i placówek oraz obszarów wspomagania szkół i placówek na podstawie wyników nadzoru pedagogicznego, wyników sprawdzianu i egzaminów, wyników monitorowania oraz analizy działań podejmowanych w zakresie wspomagania szkół i placówek.

Naczelny Inspektor Jakości Edukacji będzie centralnym organem administracji rządowej w sprawach jakości kształcenia, wychowania i opieki w szkołach i placówkach. Będą w nim zatrudnieni dotychczasowi pracownicy Ministerstwa Edukacji Narodowej wykonujący zadania z zakresu nadzoru pedagogicznego i nadzoru nad systemem egzaminów, pracownicy Ośrodka Rozwoju Edukacji i Krajowego Ośrodka Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej, których zakres zadań pozostaje w związku z zadaniami Naczelnego Inspektora Jakości Edukacji, część pracowników Centralnej Komisji Egzaminacyjnej oraz Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie.

Zmiany w nadzorze pedagogicznym, zapoczątkowane w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego, powinny być kontynuowane i rozszerzane. Celem ustawy jest umożliwienie takiego organizowania pracy inspektorów jakości edukacji (pracowników nadzoru pedagogicznego przeprowadzających ewaluacje i kontrole w szkołach i placówkach), aby znacząca część pracy polegająca na przeprowadzeniu czynności badawczych odbywać się mogła w szkołach i placówkach, a pozostała część mogła być realizowana z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacyjnych. Pozwoli to budować nowy nadzór, pracujący – przy pomocy nowych technologii – przede wszystkim w terenie. Zastosowanie nowoczesnych narzędzi umożliwi inspektorom wykonywanie ich zadań w miejscu badania, tj. w szkołach i placówkach, z ograniczeniem konieczności pracy przy biurku. Służyć temu będzie zapewnienie dostępu do platformy internetowej zawierającej bazę danych o szkołach i placówkach, zasób narzędzi diagnostycznych, odpowiedni program umożliwiający generowanie wyników, zapisywanie wniosków, publikację raportów i analiz przekrojowych (krajowych).

Zadania inspektorów jakości edukacji związane z realizacją nadzoru pedagogicznego w formie ewaluacji wymagają także podjęcia działań wspomagających, z których zdecydowana większość może być prowadzona m.in. poprzez komunikację

internetową, a więc niezależnie od miejsca zatrudnienia pracowników. Do działań tych należą m.in.:

- 1) udzielanie bieżącej informacji zwrotnej przez ekspertów ds. ewaluacji na temat raportów i procedur postępowania w trakcie badania ewaluacyjnego z wykorzystaniem platformy internetowej;
- 2) przekazywanie materiałów dotyczących sposobów wykorzystywania narzędzi, postępowania podczas ewaluacji, pisania raportów, rozstrzygania w kwestiach dotyczących odwołań i skarg na przeprowadzone badania ewaluacyjne;
- 3) kontrola jakości polegająca na recenzowaniu raportów oraz pozyskiwaniu informacji zwrotnej w szkołach, w których przeprowadza się ewaluację (ankieta on-line dla dyrektora szkoły);
- 4) dostarczanie literatury fachowej i zapoznawanie z trendami światowymi i europejskimi;
- 5) tworzenie sieci inspektorów, komunikujących się za pomocą platformy internetowej (forum inspektorów jakości edukacji).

Poza działaniami podejmowanymi z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacyjnych, dla inspektorów organizowane będą m.in. spotkania, konferencje, szkolenia i wizyty studyjne.

Obowiązki organów sprawujących nadzór pedagogiczny związane z zakończeniem ewaluacji i kontroli oraz sankcje dla dyrektorów szkół i placówek wynikające z ustaleń ewaluacji lub kontroli zostały określone w art. 18-21 projektowanej ustawy o systemie oceniania jakości edukacji. W projekcie określa się termin przekazywania dyrektorom szkół i placówek raportu z ewaluacji i protokołu z kontroli oraz tryb postępowania w przypadku zgłoszenia przez dyrektora szkoły lub placówki zastrzeżeń do ustaleń podjętych w wyniku ewaluacji lub kontroli. Jednocześnie projekt ustawy określa, że raport z ewaluacji musi zawierać wskazanie poziomów spełniania wymagań w badanych obszarach działalności szkoły lub placówki. Konsekwencją ustalenia w wyniku ewaluacji najniższego poziomu spełniania wymagań w określonym obszarze działalności szkoły lub placówki będzie obowiązek przygotowania i zrealizowania programu poprawy jakości pracy szkoły lub placówki w tym obszarze przez dyrektora szkoły lub placówki. Projekt przewiduje także obowiązek wystąpienia przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny do organu prowadzącego szkołę lub placówkę z wnioskiem o odwołanie dyrektora szkoły lub

placówki, jeżeli w wyniku kolejnej ewaluacji stwierdzono brak poprawy poziomu spełniania przez szkołę lub placówkę wymagań w obszarze, w którym poprzednio ustalono najniższy poziom spełniania wymagań albo stwierdzono znaczny spadek poziomu spełniania wymagań w badanych obszarach działalności szkoły lub placówki. Identyczne sankcje projekt przewiduje w przypadku stwierdzenia w wyniku kontroli rażącego naruszenia przepisów prawa przez dyrektora szkoły lub placówki. W przypadku szkół lub placówek niepublicznych sankcją będzie złożenie przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny wniosku o wykreślenie szkoły lub placówki z ewidencji. Ww. wnioski będą wiążące dla organu prowadzącego szkołę lub placówkę. Nie ulega natomiast zmianie – w stosunku do uregulowań istniejących obecnie w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty – tryb postępowania w przypadku naruszenia przepisów tej ustawy przez organ prowadzący szkołę. Ww. uregulowania dotyczące sprawowania nadzoru pedagogicznego są kontynuacją zmian w tym systemie, zapoczątkowanych w 2009 r.

Istotnym elementem centralnego systemu zapewnienia jakości edukacji będzie jednolity, nowoczesny, zapewniający wysoką jakość i wspierający zmiany wprowadzane w systemie oświaty, system wspomaganie szkół i placówek w systematycznym podnoszeniu jakości ich pracy. Trzon tego systemu stanowić będzie Krajowy Ośrodek Rozwoju Edukacji (KORE), który powstanie z przekształcenia placówek doskonalenia nauczycieli o zasięgu krajowym: Ośrodka Rozwoju Edukacji i Krajowego Ośrodka Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej. Przekształcenie tych placówek w jedną instytucję pozwoli na lepsze wykorzystanie ich potencjału i lepszą koordynację działań na poziomie centralnym. Krajowy Ośrodek Rozwoju Edukacji będzie wspierał szkoły i placówki w podnoszeniu jakości ich pracy przy pomocy placówek doskonalenia nauczycieli, poradni psychologiczno-pedagogicznych i bibliotek pedagogicznych. Tak zbudowany system zapewni kompleksowe wsparcie wszystkim typom szkół i placówek w realizacji ich zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych oraz bardziej efektywne zaspokajanie potrzeb nauczycieli w zakresie doskonalenia.

Do zadań KORE należeć będzie ponadto:

- 1) wspieranie zmian wprowadzanych w systemie oświaty, w zakresie ustalonym przez Naczelnego Inspektora Jakości Edukacji;

- 2) prowadzenie spraw związanych z akredytacją placówek doskonalenia nauczycieli, o których mowa w art. 77a ustawy o systemie oświaty;
- 3) prowadzenie szkoleń dla kandydatów na ekspertów do spraw awansu zawodowego nauczycieli, o których mowa w art. 9g ust. 11 pkt 3 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela.

Poniższy schemat przedstawia organizację projektowanego systemu oceniania jakości edukacji.

Inne zmiany będące konsekwencją zmian zawartych w ustawie o systemie oceniania jakości edukacji

1. Oświata polska za granicą (dodany art. 5f w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty)

Wejście Polski do Unii Europejskiej otworzyło szersze możliwości migracji obywateli w ramach UE, co spowodowało m.in. wzrost potrzeb w zakresie nauczania języka polskiego za granicą – nauczania dzieci polskich migrujących razem z rodzicami. Istotnie wzrosła liczba uczniów z Polski podejmujących naukę w innych systemach oświatowych i zarazem nauczanie uzupełniające w polskich szkołach za granicą. W przeciwieństwie do migracji poprzednich dekad, decyzja o podjęciu pracy w innym kraju Unii Europejskiej z reguły nie ma charakteru trwałego, stąd konieczność stworzenia bardziej elastycznego systemu wsparcia dla uczniów migrujących (wyjeżdżających z Polski i powracających do kraju). Ten elastyczny i kompleksowy system powinien jednocześnie efektywnie odpowiadać na potrzeby Polonii osiadłej od pokoleń w różnych zakątkach świata, a także uwzględniać i rozwijać rosnące zainteresowanie językiem polskim i kulturą naszego kraju za granicą.

Brak elastycznego i powszechnie dostępnego systemu wsparcia dla uczniów polskich za granicą powoduje, że obecnie (wg szacunków polonijnych działaczy oświatowych, jak i nauczycieli ze szkół polskich za granicą) zaledwie 10-15% polskich uczniów przebywających za granicą uczęszcza do szkoły polskiej czy polonijnej w kraju zamieszkania. Tak niski wskaźnik nie oznacza wyłącznie słabego zaangażowania rodziców w edukację polskojęzyczną ich dzieci, ale często wynika z ich niewiedzy o możliwościach dalszego kształcenia w języku polskim, ze słabej organizacji lub braku szkolnictwa polonijnego. W ostatnich latach pojawiły się bowiem liczne społeczności emigrantów z Polski w krajach, gdzie dotychczas nie istniały środowiska polonijne lub nie prowadziły one w ogóle szkolnictwa polonijnego (np. Irlandia, Islandia, Norwegia, Finlandia). Aby przeciwdziałać negatywnym skutkom takiego stanu rzeczy należy stworzyć podstawy prawne, które skutecznie

odpowiedzą na oczekiwania Polaków przebywających za granicą i wesprą wysiłki rodziców tworzących nowe szkoły polskie. Od ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oczekuje się opracowania standardu edukacyjnego dla społecznie działających szkół polskich za granicą oraz nadzoru merytorycznego nad prowadzonym tam nauczaniem.

Ze względu na mobilność coraz liczniejszej rzeszy młodych Polaków i ich długoterminowe (często kilkuletnie) wyjazdy za granicę, istnieje konieczność kompleksowego uregulowania zasad wspierania różnych form nauczania języka polskiego i wiedzy o Polsce poza granicami kraju. Obecnie zadaniem szkolnictwa polskiego za granicą jest nie tylko nauczanie języka polskiego w celu podtrzymywania tożsamości narodowej Polaków i pogłębiania związków z polskim dziedzictwem kulturowym, ale także doraźna i wymierna pomoc uczniom w adaptacji do nauki w nowych warunkach podczas pobytu na emigracji i ułatwienie ewentualnego powrotu do polskiej szkoły. Oczekuje się, że polska szkoła za granicą ma być swoistą filią polskiego systemu edukacji, tak aby mogła zniwelować występujące różnice programowe, nie tylko w zakresie tzw. przedmiotów ojczyстых, bowiem w wielu krajach wśród polskich rodziców panuje głębokie przekonanie o wyższym poziomie nauczania w polskiej szkole, o większych wymaganiach w zakresie przedmiotów matematyczno-przyrodniczych.

Rosnące i wciąż niezaspokojone są oczekiwania rodziców za granicą dotyczące zapewnienia ich dzieciom równego dostępu do jednolitego standardu edukacji uzupełniającej w języku polskim (poświadczonego urzędowo wydanym świadectwem, rozpoznawalnym przez polski system edukacji). Obecnie we wszystkich szkołach i szkolnych punktach konsultacyjnych prowadzonych zgodnie z zasadami i wymaganiami określonymi przez ministra edukacji narodowej uczy się łącznie ok. 14 tys. uczniów. Z informacji przekazywanych przez osoby kierujące szkołami, jak i uzyskiwanych w polskich urzędach konsularnych wynika, że gdyby istniały warunki organizacyjne i finansowe, liczba uczniów w istniejących już szkołach mogłaby wzrosnąć nawet o 50%. Także coraz liczniejsza społeczność nauczycieli, zarówno pracujących w szkołach polskich (prowadzonych przez ministra edukacji narodowej), jak i w szkołach polonijnych prowadzonych przez organizacje społeczne, oczekuje wsparcia ze strony ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania

w zakresie zapewnienia doskonalenia zawodowego, opracowania nowych narzędzi dydaktycznych, stworzenia możliwości awansu nauczycielskiego.

Wolą projektodawcy jest stworzenie skoordynowanego i elastycznie reagującego na zróżnicowane potrzeby systemu wsparcia oświaty polskiej za granicą. Budowa takiego systemu będzie możliwa przy pełnej koordynacji zadań prowadzonych przez ministra edukacji narodowej, a także przy zastosowaniu specjalnie opracowanych narzędzi edukacyjnych (e-learning), wykorzystujących nowoczesne technologie informacyjne do nauczania za granicą. Prowadzone przez Ministerstwo Edukacji Narodowej różnorodne działania wspierające w obszarze oświaty polonijnej powinny być kompleksowo zarządzane i skoordynowane z zadaniami ministra jako organu prowadzącego 76 szkół i szkolnych punktów konsultacyjnych za granicą. Proponuje się zatem w niniejszej ustawie utworzenie jednostki łączącej wszystkie dotychczasowe funkcje, tj. organu prowadzącego, organu sprawującego nadzór pedagogiczny oraz instytucji wspierającej szkoły i inne formy nauczania języka polskiego za granicą. Dlatego też projektuje się utworzenie jednostki organizacyjnej o nazwie Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą.

Celem zmian jest stworzenie ogólnodostępnego, efektywnego i nowoczesnego systemu wsparcia oświaty polskojęzycznej poza granicami kraju, uwzględniającego specyficzne potrzeby Polaków zamieszkałych w poszczególnych krajach, pomagającego w zachowaniu ich tożsamości narodowej i umożliwiającego polskim uczniom powracającym do kraju adaptację lub readaptację do systemu oświaty w Polsce.

2. Przyznawanie akredytacji placówkom i ośrodkom prowadzącym kształcenie ustawiczne w formach pozaszkolnych (zmiana w art. 68b ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty)

Stosownie do przepisów art. 68b ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty kurator oświaty przyznaje akredytację, stanowiącą potwierdzenie spełniania określonych wymogów i zapewniania wysokiej jakości kształcenia placówkom i ośrodkom prowadzącym kształcenie ustawiczne w formach pozaszkolnych, tzn. publicznym i niepublicznym:

- placówkom kształcenia ustawicznego,

- placówkom kształcenia praktycznego,
- ośrodkom doksztalcania i doskonalenia zawodowego.

Kurator oświaty przyznaje także akredytację osobom prawnym lub fizycznym prowadzącym działalność oświatową w zakresie kształcenia ustawicznego, nieobejmującą prowadzenia szkoły lub placówki, jako działalność gospodarczą (na podstawie ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej), o której mowa w art. 83a ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.

W obecnym stanie prawnym akredytacja jest przyznawana na podstawie oceny działalności placówki dokonanej przez zespół ekspertów, w drodze decyzji administracyjnej wydanej przez kuratora oświaty właściwego ze względu na siedzibę placówki, a w przypadku działalności oświatowej, o której mowa w art.83a ust. 2 ustawy – siedzibę osoby prowadzącej tę działalność. W postępowaniu administracyjnym uwzględnia się również wyniki nadzoru pedagogicznego sprawowanego nad placówką lub ośrodkiem. W skład zespołu akredytacyjnego powołanego przez kuratora oświaty wchodzi przedstawiciele wojewódzkiego lub powiatowego urzędu pracy oraz organizacji pracodawców.

Mając na względzie wykorzystanie doświadczenia dotychczasowych pracowników kuratoriów oświaty, wykonujących zadania związane z procesem przyznawania akredytacji (a którzy staną się pracownikami wojewody), zadanie to proponuje się przekazać właściwemu wojewodzie ze względu na siedzibę placówki, a w przypadku działalności oświatowej, o której mowa w art. 83a ust. 2 ustawy – siedzibę osoby prowadzącej tę działalność.

3. Zmiany stosunku pracy pracowników zatrudnionych dotychczas w kuratoriach oświaty, Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, Ośrodku Rozwoju Edukacji, Krajowym Ośrodku Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej, okręgowych komisjach egzaminacyjnych.

Zgodnie z przepisami art. 38 – 51 projektu ustawy do nauczycieli zatrudnionych dotychczas w Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, okręgowych komisjach egzaminacyjnych oraz urzędach organów administracji rządowej i kuratoriach oświaty, przechodzących do pracy w: Naczelnym Urzędzie Jakości Edukacji,

Krajowym Ośrodku Jakości Edukacji i regionalnych ośrodkach rozwoju edukacji oraz Krajowym Ośrodku Rozwoju Edukacji i Ośrodku Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą, z dniem 1 września 2011 r. nie będą miały zastosowania przepisy art. 91a ust. 1 i 2 ustawy Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674, późn. zm.). W związku z powyższym, osoby te nie będą objęte zakresem podmiotowym ustawy - Karta Nauczyciela.

Z dniem wejścia w życie ustawy pracownicy zatrudnieni w kuratoriach oświaty oraz urzędach organów administracji rządowej, przechodzący do pracy w nowo tworzonych jednostkach, tracą status członków korpusu służby cywilnej określony w ustawie z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz. U. Nr 227, poz. 1505, z późn. zm.). Powyższe nie dotyczy pracowników przechodzących do pracy w Naczelnym Urzędzie Jakości Edukacji oraz przejmowanych przez wojewodów, którzy zachowają status członków korpusu służby cywilnej. Pracownicy w nowych jednostkach będą zatrudniani na zasadach ogólnych prawa pracy. Dyrektorzy likwidowanych i przejmowanych jednostek mają obowiązek wskazać pracowników przechodzących do nowych jednostek oraz poinformować tych pracowników o zmianie pracodawcy. W przypadku niewyrażenia przez pracowników zgody na przejście do nowego pracodawcy zastosowanie będzie miał przepis art. 23¹ § 4 Kodeksu pracy.

Wprowadzone w ustawie – Karta Nauczyciela zmiany nie będą miały negatywnego wpływu na powrót do zawodu nauczycieli, którzy odejdą ze szkoły do pracy w utworzonych jednostkach. Ww. nauczyciele, w przypadku podjęcia decyzji o powrocie do pracy w szkole, będą mieli prawo do ponownego zatrudnienia zgodnie z kwalifikacjami oraz uzyskanym, w trakcie pracy na stanowisku nauczyciela, stopniem awansu zawodowego.

Inne zmiany istotne dla systemu oświaty (System Informacji Oświatowej)

W związku z projektowanymi rozwiązaniami w zakresie organizacji systemu oceniania jakości edukacji przewiduje się wprowadzenie zmian w ustawie z dnia 19 lutego 2004 r. o systemie informacji oświatowej; zmiany te zawiera art. 32 projektowanej ustawy.

Zmiany wprowadzone w ustawie z 19 lutego 2004 r. o systemie informacji oświatowej są bezpośrednią konsekwencją rozwiązań przyjętych w zakresie systemu oceniania jakości edukacji oraz zmian wprowadzanych w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.

Przepisy art. 31 projektu ustawy, które w pkt 14 i 16 uchylają przepisy art. 30, 32, 32b ustawy z 7 września 1991 r. o systemie oświaty oraz w pkt 15 zmieniają art. 31 tej ustawy, co skutkuje likwidacją kuratoriów oświaty oraz przekazaniem części dotychczasowych kompetencji kuratorów oświaty wojewodom, w konsekwencji prowadzą do zmian w art. 4 ust. 8 i 9, art. 6 ust. 1-3 oraz art. 7 ust. 6 ustawy z dnia 19 lutego 2004 r. o systemie informacji oświatowej (art. 32 pkt 2 lit. c, pkt 3 lit. a oraz pkt 4 niniejszej ustawy). Dotychczasowe kompetencje kuratorów oświaty w zakresie prowadzenia oraz przekazywania baz danych oświatowych, a także sprawdzania kompletności, poprawności i zgodności ze stanem faktycznym danych gromadzonych przez nich w bazach danych oświatowych, zostają przekazane wojewodom. W związku ze zmianami wprowadzonymi w niniejszej ustawie zadaniem wojewodów będzie prowadzenie baz danych oświatowych obejmujących zbiory danych z baz danych oświatowych prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego na terenie województwa oraz zbiory danych obejmujących informacje dotyczące pracowników wykonujących zadania z zakresu oświaty, zatrudnionych w urzędach wojewódzkich. Prowadzone przez wojewodę bazy danych oświatowych będą przekazywane ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania.

Konsekwencją rozwiązań organizacyjnych wprowadzonych przepisami projektowanej ustawy - powołania Naczelnego Urzędu Jakości Edukacji, Krajowego Ośrodka Jakości Edukacji oraz regionalnych ośrodków jakości edukacji, przekształcenia Ośrodka Rozwoju Edukacji, likwidacji kuratoriów oświaty, Centralnej Komisji Egzaminacyjnej oraz okręgowych komisji egzaminacyjnych, a także przejęcia części kompetencji w zakresie oświaty przez wojewodów - jest zmiana zakresu danych gromadzonych w systemie informacji oświatowej. Na podstawie przepisów art. 32 pkt 1 projektowanej ustawy zaprzestaje się gromadzenia danych dotyczących pracowników kuratoriów oświaty, Centralnej Komisji Egzaminacyjnej oraz okręgowych komisji egzaminacyjnych, natomiast gromadzić się będzie dane dotyczące pracowników zatrudnionych w Naczelnym Urzędzie Jakości Edukacji, Krajowym Ośrodku Jakości Edukacji, regionalnych ośrodkach jakości edukacji oraz Krajowym Ośrodku Rozwoju Edukacji, a także dotyczące pracowników

odpowiedzialnych za zarządzanie i administrowanie oświatą zatrudnionych w komórkach merytorycznych urzędów wojewódzkich. Dane dotyczące tych pracowników będą gromadzone w ujęciu zbiorczym (dane dotyczą liczby pracowników poszczególnych urzędów oraz łącznej wysokości ich wynagrodzeń). Powyższe dane - analizowane łącznie z danymi dotyczącymi liczby nauczycieli i kosztów ich zatrudnienia – umożliwią uzyskanie pełnego obrazu kosztów i struktury zatrudnienia w oświacie, co w konsekwencji stanie się podstawą do podejmowania właściwych działań zmierzających do poprawy efektywności organizacji pracy w oświacie w powiązaniu z optymalizacją kosztów. Dane te będą również wykorzystane w celu przygotowania – dla potrzeb statystyki międzynarodowej - informacji dotyczącej pełnych nakładów na oświatę.

W związku z nałożeniem na jednostki tworzone w projektowanej ustawie oraz na Krajowy Ośrodek Rozwoju Edukacji obowiązku przekazywania danych o pracownikach, zmianie ulegają przepisy art. 4 ust. 3 i 9, art. 6 ust. 1 oraz art. 7 ust. 6 ustawy z dnia 19 lutego 2004 r. o systemie informacji oświatowej (art. 32 pkt 2 lit. a i c, pkt 3 lit. a oraz pkt 4 niniejszej ustawy). Na mocy wprowadzanych przepisów jednostki, o których mowa, zobowiązane zostają do prowadzenia bazy danych oświatowych oraz przekazywania prowadzonych przez siebie baz danych oświatowych ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania. Za wykonywanie przez te jednostki obowiązków określonych w ustawie z dnia 19 lutego 2004 r. o systemie informacji oświatowej odpowiadają: Naczelny Inspektor Jakości Edukacji, dyrektor Krajowego Ośrodka Jakości Edukacji, dyrektorzy regionalnych ośrodków jakości edukacji oraz dyrektor Krajowego Ośrodka Rozwoju Edukacji.

Zmiana wprowadzona w art. 32 pkt 2 lit. b projektowanej ustawy zobowiązuje do przekazywania danych, określonych w art. 3 ust. 3 pkt 1 lit. a-h, k i l oraz pkt 3 ustawy z 19 lutego 2004 r. o systemie informacji oświatowej, dotyczących absolwentów szkół zlikwidowanych z końcem poprzedniego roku szkolnego przez jednostki samorządu terytorialnego, którym na mocy art. 59 ust. 3 i 4 oraz art. 84 ust. 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (zmienionych przez przepisy art. 31 pkt 26 lit. c oraz pkt 37 projektu ustawy) zostaje przekazana dokumentacja zlikwidowanej odpowiednio szkoły publicznej i niepublicznej.

Zmiany kompetencyjne

W wyniku rozwiązań proponowanych w projekcie ustawy o systemie oceniania jakości edukacji, a także zmian w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, ustawie - Karta Nauczyciela i innych ustawach, zmieni się zakres kompetencji ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, innych ministrów prowadzących szkoły, wojewody, organów prowadzących szkoły, w tym jednostek samorządu terytorialnego, oraz dyrektorów szkół i placówek.

Najważniejsze zmiany dotyczą organów sprawujących nadzór pedagogiczny. Zadania związane ze sprawowaniem nadzoru pedagogicznego, dotychczas realizowane przez kuratorów oświaty, przejmie 7 regionalnych ośrodków jakości edukacji, a w przypadku szkół i placówek prowadzonych przez ministrów prowadzących szkoły, ci ministrowie.

Część dotychczasowych kompetencji kuratorów oświaty, innych niż sprawowanie nadzoru pedagogicznego nad szkołami i placówkami przejmą wojewodowie, którzy będą w szczególności odpowiedzialni za realizację polityki oświatowej państwa i współpracę z organami jednostek samorządu terytorialnego w kształtowaniu regionalnej i lokalnej polityki oświatowej.

Część dotychczasowych zadań kuratora oświaty, związanych z szeroko rozumianym zarządzaniem szkołami i placówkami i wykonywaniem zadań organu wyższego stopnia w stosunku do dyrektorów szkół i placówek, przejmą natomiast organy prowadzące szkoły i placówki, które zgodnie z ustawą z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty odpowiadają za ich działalność.

Projektowane rozwiązania ostatecznie zakończą proces porządkowania kompetencji i podziału zadań między organy prowadzące szkoły i placówki oraz organy sprawujące nadzór pedagogiczny.

Szczegółowe zmiany w kompetencjach poszczególnych organów przedstawiają się następująco:

1) minister właściwy do spraw oświaty i wychowania:

- nie będzie nadzorował i koordynował sprawowania nadzoru pedagogicznego na terenie kraju (będzie to zadanie Krajowego Ośrodka Jakości Edukacji); - art. 11 ust. 2 pkt 1 projektu ustawy o systemie oceniania jakości edukacji;

- nie będzie wydawał zezwoleń na utworzenie oddziałów międzynarodowych (będzie to zadanie dyrektora Ośrodka Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą); - art. 31 pkt 6 projektu ustawy o systemie oceniania jakości edukacji.

ale będzie:

- organem wyższego stopnia w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego w sprawach nadania stopni awansu zawodowego, w stosunku do wojewody (art. 9b ust. 7 pkt 3 ustawy Karta Nauczyciela);
- powoływał komisje egzaminacyjne dla zatrudnionych, w prowadzonych przez siebie szkołach, nauczycieli ubiegających się o awans na stopień nauczyciela dyplomowanego (art. 9 g ust. 3 ustawy Karta Nauczyciela);
- prowadził nadzór nad czynnościami podejmowanymi:
 - w postępowaniu o nadanie nauczycielom stopnia awansu zawodowego w prowadzonych przez siebie szkołach (art. 9 h ust. 1 pkt 1 ustawy Karta Nauczyciela),
 - przez wojewodów oraz komisje powoływane przez wojewodów i komisje, o których mowa w art. 9g ust. 7a (art. 9h ust. 1 pkt 2 ustawy Karta Nauczyciela);
- składał wnioski do Kapituły do Spraw Profesorów Oświaty o nadanie tytułu honorowego profesora oświaty nauczycielom zatrudnionym w prowadzonych przez siebie szkołach (art. 9i ust. 2 ustawy Karta Nauczyciela);
- wypłacał jednorazową gratyfikację pieniężną nauczycielom dyplomowanym, którzy uzyskali tytuł honorowy profesora oświaty; w związku z tym w części budżetu, którą dysponuje minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, zostanie utworzony specjalny fundusz, w wysokości do 120 wynagrodzeń zasadniczych nauczyciela dyplomowanego, z przeznaczeniem na wypłatę tych gratyfikacji (art. 31 ustawy Karta Nauczyciela);
- dysponował zwiększoną kwotą, przeznaczoną na wypłaty nagród, z dotychczasowych 2 015 średnich wynagrodzeń nauczyciela stażysty do 4 759 tych średnich wynagrodzeń (art. 31 i art. 49 ust. 1 pkt 3 ustawy – Karta Nauczyciela);
- mógł zakładać i prowadzić również na terenie kraju szkoły, zespoły szkół i szkolne punkty konsultacyjne dla dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą (art. 5 ust. 3b ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty);

- wykonywał zadania w zakresie prowadzenia szkół, zespołów szkół i szkolnych punktów konsultacyjnych, o których mowa w art. 5 ust. 3b pkt 1, oraz sprawowania nad nimi nadzoru pedagogicznego, a także zadania w zakresie wspomagania nauczania za granicą języka polskiego, historii, geografii, kultury polskiej i innych przedmiotów nauczanych w języku polskim, przy pomocy Ośrodka Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą (art. 5 f ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty);
- mógł uchylić statut szkoły lub placówki publicznej, albo niektóre jego postanowienia, jeżeli są sprzeczne z prawem, w odniesieniu do szkół i placówek, nad którymi sprawuje nadzór pedagogiczny (art. 60 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty);

2) pozostali ministrowie prowadzący szkoły będą:

- sprawować nadzór pedagogiczny, w tym nadzór pedagogiczny nad nauczaniem przedmiotów ogólnokształcących; nad prowadzonymi przez nich szkołami i placówkami (art. 14 ust. 2, 3 i 4 projektowanej ustawy o systemie oceniania jakości edukacji);
- powoływać komisje egzaminacyjne dla zatrudnionych w prowadzonych przez nich szkołach nauczycieli ubiegających się o awans na stopień nauczyciela dyplomowanego (art. 9 g ust. 3 ustawy Karta Nauczyciela);
- prowadzić nadzór nad czynnościami podejmowanymi w postępowaniu o nadanie stopnia awansu zawodowego nauczycielom zatrudnionym w prowadzonych przez nich szkołach (art. 9 h ustawy Karta Nauczyciela);
- składać wnioski do Kapituły do Spraw Profesorów Oświaty o nadanie tytułu honorowego profesora oświaty nauczycielom zatrudnionym w prowadzonych przez nich szkołach (art. 9 i ust. 2 ustawy Karta Nauczyciela);
- mogli uchylić statut szkoły lub placówki publicznej, albo niektóre jego postanowienia, jeżeli są sprzeczne z prawem, w odniesieniu do szkół i placówek, nad którymi sprawują nadzór pedagogiczny (art. 60 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty);

3) minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, poza zadaniami w pkt 2, będzie określał w drodze rozporządzenia tylko warunki i sposób

oceniań, klasyfikowania i promowania uczniów w szkołach artystycznych (bez warunków i sposobu przeprowadzania sprawdzianu w ostatnim roku nauki w szkole podstawowej, egzaminu w ostatnim roku nauki w gimnazjum i egzaminu maturalnego; w szkołach artystycznych będą obowiązywać w tym zakresie przepisy wydane przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania).

4) wojewoda będzie:

- nadawał stopień awansu zawodowego nauczycielom mianowanym na stopień nauczyciela dyplomowanego (art. 9b ust. 4 pkt 3 ustawy Karta Nauczyciela);
- organem wyższego stopnia w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego w sprawach nadania stopni awansu zawodowego, w stosunku do organów prowadzących szkoły, z wyjątkiem szkół prowadzonych przez właściwych ministrów (art. 9b ust. 7 ustawy Karta Nauczyciela);
- powoływał komisje kwalifikacyjne dla nauczycieli ubiegających się o awans na stopień nauczyciela dyplomowanego, z wyjątkiem nauczycieli zatrudnionych w szkołach prowadzonych przez właściwych ministrów (art. 9g ust. 3 ustawy Karta Nauczyciela);
- prowadził nadzór nad czynnościami podejmowanymi w postępowaniu o nadanie stopnia awansu zawodowego, z wyjątkiem nauczycieli zatrudnionych w szkołach prowadzonych przez właściwych ministrów (art. 9h ustawy Karta Nauczyciela);
- składał wnioski do Kapituły do Spraw Profesorów Oświaty o nadanie tytułu honorowego profesora oświaty nauczycielom, z wyjątkiem nauczycieli zatrudnionych w szkołach prowadzonych przez właściwych ministrów (art. 9i ust. 2 ustawy Karta Nauczyciela);
- wykonywał zadania i kompetencje w zakresie oświaty określone w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty i przepisach odrębnych na obszarze województwa, a w szczególności:
 - a) realizował politykę oświatową państwa, a także współdziałał z organami jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu i realizowaniu odpowiednio regionalnej i lokalnej polityki oświatowej, zgodnych z polityką oświatową państwa;

- b) wykonywał zadania organu wyższego stopnia w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego w stosunku do organów jednostek samorządu terytorialnego - w sprawach szkół publicznych, zakładanych i prowadzonych przez osoby prawne i fizyczne, oraz szkół i placówek niepublicznych;
 - c) nadawał i cofał akredytację, o której mowa w art. 68b;
 - d) współdziałał z radami oświatowymi powołanymi na podstawie art. 48;
 - e) opracowywał programy wykorzystania środków na dofinansowanie doskonalenia nauczycieli, wyodrębnionych w budżecie wojewody, po zasięgnięciu opinii związków zawodowych reprezentatywnych w rozumieniu ustawy z 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz. U. Nr 100, poz. 1080, z późn. zm.);
 - f) współdziałał z organami jednostek samorządu terytorialnego w zakresie kształtowania i rozwoju bazy materialnej szkół i placówek;
 - g) współdziałał z właściwymi organami, organizacjami i innymi podmiotami w sprawach dotyczących warunków rozwoju dzieci i młodzieży, w tym w przeciwdziałaniu zjawiskom patologii społecznej, będzie także mógł wspomagać działania tych podmiotów;
 - h) koordynował, wspomagał i nadzorował organizację wypoczynku dzieci i młodzieży na obszarze województwa w okresie ferii letnich i zimowych;
 - i) wyznaczał swoich przedstawicieli do udziału w pracach komisji konkursowej na stanowisko dyrektora szkoły;
 - j) przyznawał i cofał akredytacje, w drodze decyzji administracyjnej, placówkom i ośrodkom prowadzącym kształcenie ustawiczne w formach pozaszkolnych (art. 68 ust. 2, 4 i 5 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty);
 - k) brał udział w procesie wyłaniania kandydatów do stypendium Prezesa Rady Ministrów;
- prowadził bazy danych, o których mowa w art. 4 ust. 8 i 9 ustawy o systemie informacji oświatowej;
 - przekazywał dane z prowadzonych przez siebie baz danych oświatowych ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania (art. 6 ust. 3 ustawy o systemie informacji oświatowej);

- odpowiadał za wykonywanie obowiązków, o których mowa w art. 7 ust. 1 – 5 ustawy o systemie informacji oświatowej (art. 7 ust. 6 wym. ustawy);

Wojewoda nie będzie dysponował budżetem przeznaczonym na specjalny fundusz nagród dla nauczycieli (art. 49 ust. 1 pkt 2 ustawy - Karta Nauczyciela);

5) organy prowadzące szkoły będą:

- rozpatrywać odwołania nauczycieli w sprawie oceny dorobku zawodowego (art. 9c ust. 9 i 10 ustawy - Karta Nauczyciela);
- wyznaczać swojego przedstawiciela do udziału w pracach komisji kwalifikacyjnej dla nauczycieli ubiegających się o awans na stopień nauczyciela dyplomowanego (art. 9 ust.3 i 4 ustawy - Karta Nauczyciela);
- udzielać zgodę na zatrudnienie nauczyciela, który nie ma wymaganych kwalifikacji (art. 10 ust. 9 ustawy - Karta Nauczyciela i art. 7 ust. 1a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty);
- wykonywać zadania organu wyższego stopnia w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego w stosunku do dyrektorów szkół z zakresu obowiązku szkolnego i obowiązku nauki oraz w sprawach skreślania uczniów z listy uczniów (art. 20a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty);
- mieć prawo powoływania na stanowisko dyrektora szkoły lub placówki osoby niebędącej nauczycielem (art. 36 ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty);
- powoływać komisje konkursowe na stanowisko dyrektora szkoły lub placówki, z udziałem przedstawicieli wojewody w miejsce przedstawicieli organu sprawującego nadzór pedagogiczny (art. 36a ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty);
- określać skład komisji konkursowej na stanowisko dyrektora szkoły lub placówki nowo zakładanej, w skład której powinien zostać powołany przedstawiciel wojewody (art. 36a ust. 10 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty);
- mieć prawo odwoływania nauczyciela ze stanowiska kierowniczego w czasie roku szkolnego bez wypowiedzenia, w przypadkach szczególnie

uzasadnionych (art. 38 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty);

- mieć prawo przeniesienia ucznia objętego obowiązkiem szkolnym do innej szkoły prowadzonej przez ten organ, albo do szkoły prowadzonej przez inny organ – za zgodą tego organu (art.39 ust. 2a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty);
- mieć obowiązek przesyłania aktu założycielskiego szkoły lub placówki do wojewody i dyrektora regionalnego ośrodka jakości edukacji (art. 58 ust. 7 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty).
- mieć obowiązek zawiadamiania wojewody oraz organu wykonawczego jednostki samorządu terytorialnego właściwej do prowadzenia szkół danego typu (art. 59 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty) o zamiarze likwidacji szkoły;
- mieć obowiązek zawiadamiania wojewody o przeniesieniu kształcenia w określonym zawodzie do innej szkoły tego samego rodzaju lub placówki tego samego rodzaju (art. 59 ust. 7 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty);
- mieć obowiązek rozpatrywania odwołań rodziców od orzeczeń poradni psychologiczno-pedagogicznych (art.71b ust. 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty);
- umożliwiać w prowadzonych szkołach i placówkach zorganizowanie przez szkoły wyższe i kolegia praktyk nauczycielskich oraz współpracować w organizowaniu tych praktyk (art. 77 ust. 6 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty);

6) dyrektorzy likwidowanych szkół publicznych będą mieć obowiązek przekazania pełnej dokumentacji tych szkół organowi prowadzącemu (art. 59 ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty);

7) nauczyciel zatrudniony w kilku szkołach będzie miał prawo wskazania dyrektora szkoły, który ma wykonywać czynności związane z odbywaniem stażu przez tego nauczyciela (art. 22 ust. 4 ustawy Karta Nauczyciela).

Przewiduje się, że przepisy ustawy wejdą w życie 1 lipca 2011 r. Miesiące lipiec i sierpień 2011 r. to okres przewidziany na:

- 1) zmiany stosunków pracy pracowników kuratoriów oświaty, Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, okręgowych komisji egzaminacyjnych, Ośrodka Rozwoju Edukacji, Krajowego Ośrodka Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej oraz Ośrodka Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą;
- 2) powierzenie pełnienia obowiązków Naczelnego Inspektora Jakości Edukacji oraz dyrektorów Krajowego Ośrodka Jakości Edukacji, Krajowego Ośrodka Rozwoju Edukacji, Ośrodka Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą i siedmiu regionalnych ośrodków jakości edukacji;
- 3) uregulowanie spraw majątkowych;
- 4) przejęcie toczących się spraw, należności i zobowiązań.

Wprowadzenie ww. zmian w tym okresie pozwoli na sprawne zorganizowanie pracy nowego urzędu i podległych mu jednostek organizacyjnych już od nowego roku szkolnego 2011/2012.

Zgodnie z art. 5 ustawy z 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414) projekt niniejszej ustawy zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej Ministerstwa Edukacji Narodowej (www.men.gov.pl).

Ustawa nie zawiera przepisów technicznych, w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.), w związku z tym nie podlega notyfikacji.

Przedmiot regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.